

جمهوری اسلامی ایران
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان سمنان

راهبردهای توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان سمنان

عنوان و نام پدیدآور	: راهبردهای توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان سمنان /
مشخصات نشر	: تهیه‌کننده سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان سمنان.
مشخصات ظاهری	: تهران: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ۱۳۹۵.
شابک	: ز، ۱۸۳ ص.: جدول.
وضعیت فهرست‌نویسی	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۷۹-۷۰۸-۱ :
یادداشت	: فیفا
موضوع	: کتابنامه.
موضوع	: سمنان (استان) -- اوضاع اجتماعی
موضوع	: توسعه پایدار -- ایران -- سمنان (استان)
موضوع	: سمنان (استان) -- اوضاع اقتصادی
موضوع	: سمنان (استان) -- زندگی فرهنگی
شناسه افزوده	: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان سمنان
شناسه افزوده	: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۵ آر.س/ ۱۷۷ H.C
رده‌بندی دیویی	: ۹۵۵۸۳/۳۳۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۱۸۵۳۱۳

راهبردهای توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان سمنان

ناشر: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

تهیه‌کننده: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان سمنان

چاپ اول: ۱۲۰ نسخه

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

تاریخ انتشار: سال ۱۳۹۵

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

۹	 آغاز سخن
۱۱	 الف) مقدمه

فصل اول: نگاهی به وضعیت شاخص‌های کلان استان سمنان طی سال‌های ۹۳-۱۳۹۱

۱۳	 ب) شاخص‌های کلان استان سمنان طی سال‌های ۹۳-۱۳۹۱
۱۳	 ۱-ب) موقعیت جغرافیایی و تقسیمات سیاسی
۱۳	 ۲-ب) جمعیت و نیروی انسانی
۱۴	 ۳-ب) امور تولیدی
۱۷	 ۴-ب) امور فرهنگی و آموزشی
۱۹	 ۵-ب) امور اجتماعی
۲۰	 ۶-ب) امور زیربنایی

فصل دوم: قابلیت‌ها و محدودیت‌های توسعه در استان سمنان

۳۱	 ج) قابلیت‌ها و محدودیت‌های توسعه در استان سمنان
۳۱	 ۱-ج) مهم‌ترین قابلیت‌های توسعه استان سمنان
۳۳	 ۲-ج) اساسی‌ترین مسائل استان در مسیر توسعه
۳۴	 ۳-ج) تحلیل نقاط قوت و ضعف استان سمنان در مدل SWOT
۴۵	 ۴-ج) اولویت‌بندی مزیت‌های نسبی جایگاه توسعه‌یافتگی

فصل سوم: آینده‌نگری توسعه در استان سمنان

۵۱	 د) آینده‌نگری توسعه در استان سمنان
۵۱	 ۱-د) چشم‌انداز توسعه استان سمنان
۵۱	 ۲-د) تأثیرات تعاملی استان سمنان و استان‌های هم‌جوار در روند توسعه
۵۴	 ۳-د) راهبردهای کلان توسعه استان

فصل چهارم: اقدامات اولویت‌دار و محرک توسعه استان سمنان

- ۵۹..... (ه) اقدامات اولویت‌دار و محرک توسعه استان
- ۶۱..... ۱- (ه) امور اجتماعی و فرهنگی
- ۶۱..... ۱-۱- (ه) بخش آموزش عالی
- ۶۶..... ۱-۲- (ه) بخش آموزش عمومی
- ۷۵..... ۱-۳- (ه) بخش اشتغال
- ۷۹..... ۱-۴- (ه) بخش باوان و خانواده
- ۸۴..... ۱-۵- (ه) بخش بهداشت و سلامت
- ۹۰..... ۱-۶- (ه) بخش پدافند غیر عامل و امنیت
- ۹۶..... ۱-۷- (ه) بخش فرهنگ و هنر
- ۱۰۷..... ۱-۸- (ه) بخش گردشگری
- ۱۱۴..... ۱-۹- (ه) بخش تربیت بدنی و جوانان
- ۱۲۵..... ۲- (ه) امور تولیدی
- ۱۲۵..... ۲-۱- (ه) بخش آب
- ۱۳۱..... ۲-۲- (ه) بخش بازرگانی و تجارت خارجی
- ۱۳۶..... ۲-۳- (ه) بخش صنعت و معدن
- ۱۴۲..... ۲-۴- (ه) بخش کشاورزی و منابع طبیعی
- ۱۵۳..... ۲-۵- (ه) بخش محیط زیست
- ۱۵۷..... ۳- (ه) امور زیربنایی
- ۱۵۷..... ۳-۱- (ه) بخش انرژی
- ۱۶۲..... ۳-۲- (ه) بخش حمل و نقل
- ۱۶۸..... ۳-۳- (ه) بخش عمران روستایی و عشایر
- ۱۷۴..... ۳-۴- (ه) بخش عمران شهری
- ۱۷۹..... ۳-۵- (ه) بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات
- ۱۹۱..... منابع و مأخذ

آغاز سخن:

دستیابی به توسعه پایدار، مستلزم حرکت در مسیر برنامه‌ریزی راهبردی و استفاده از تمام پتانسیل‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و جغرافیایی یک منطقه می‌باشد. استان سمنان به دلیل برخورداری از شرایط ویژه محیطی، گردشگری، جغرافیایی و منابع انسانی، استانی امن و دارای پتانسیل‌های فراوان جهت رسیدن به اهداف بلندمدت توسعه می‌باشد. تلاش‌های فراوان انجام شده در سال‌های اخیر موجب رشد برخی از جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شده است که به دلیل عدم حرکت در مسیر برنامه‌ریزی راهبردی و عدم برخورداری از نگاه کلان در برنامه‌های اجرا شده از یک سو و عدم توجه به نقش استان در توسعه منطقه و تأثیرات تعاملی دیگر استان‌ها بر توسعه آن از سوی دیگر، توسعه متوازن و همه جانبه در پهنه جغرافیایی استان حاصل نشده است.

اکنون با اجابای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها و در آستانه آغاز برنامه ششم توسعه کشور به عنوان سومین گام از مسیر تحقق سند چشم‌انداز و با نصب‌العین قرار دادن سیاست‌های بیست و چهارگانه «اقتصاد مقاومتی» به عنوان یکی از مهم‌ترین اسناد فرادست تهیه برنامه؛ سعی شده است تا با رویکردی جدید، برنامه‌ریزی که بر پایه برنامه‌ریزی موضوعات خاص می‌باشد، تلاشی تازه در دستیابی به اهداف توسعه استان صورت گیرد.

مجموعه حاضر که با نام «راهبردها، توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان سمنان» تهیه شده است، ضمن توجه به قابلیت‌ها، محدودیت‌ها، نقاط قوت و ضعف توسعه بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان؛ سعی دارد تا با تبیین جایگاه استان در منطقه و تعیین نقش آن به عنوان یکی از قطعات پازل توسعه، جایگاه استان را در توسعه ملی مشخص نماید. در این خصوص با استفاده از مدل برنامه‌ریزی هسته‌های کلیدی که ناشی از رویکرد کلان تدوین برنامه ششم توسعه کشور و استان می‌باشد و با در نظر گرفتن الزامات اقتصاد مقاومتی به عنوان کلید برون‌رفت از شرایط کنونی اقتصادی، سعی شده است تا اولویت‌های محرک و پیشران‌های توسعه استان در بخش‌های مختلف احصاء و ارائه گردد.

این مجموعه توسط کارشناسان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان سمنان و با همکاری دستگاه‌های اجرایی عضو کارگروه‌های تدوین برنامه ششم توسعه استان تهیه شده است. از این‌رو ضمن سپاسگزاری از کلیه همکارانی که در تدوین مجموعه فوق همکاری داشته‌اند، از صاحب‌نظران مسائل توسعه دعوت به عمل می‌آید تا نظرات و پیشنهادهای خود را در اعتلا و بهبود گزارش حاضر به این سازمان ارسال نمایند تا در تهیه و تدوین گزارش‌های آینده مورد استفاده قرار گیرد.

سعید طاهری

رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان سمنان

الف) مقدمه:

استان سمنان به دلیل موقعیت ویژه جغرافیایی و قرارگیری در مرکز کشور، استانی امن و دارای پتانسیل های فراوان محیطی، انسانی و اجتماعی جهت رسیدن به اهداف بلندمدت توسعه می باشد. وجود قابلیت هایی مانند بسترهای مناسب توسعه صنعتی و اراضی بلامعارض برای توسعه و استقرار صنایع بزرگ، همجواری با استان های بزرگ و مرکز کشور و برخورداری از شبکه های ارتباطی بین منطقه ای مناسب، استقرار در مسیر کریدور حمل و نقل بین المللی شرقی - غربی و شمالی - جنوبی، برخورداری از ذخایر غنی و متنوع معدنی، برخورداری از سطح بالای باسوادی و کارکنان و سرمایه انسانی متخصص و ماهر، توانایی به کارگیری انرژی های نو و تجدید پذیر برای تامین برق (انرژی خورشیدی و باد) و بسیاری از موارد دیگر باعث شده است که در اسناد ملی توسعه پایگاه بهره ای برای استان سمنان در نظر گرفته شود. بر این اساس توسعه استان بر محوریت بخش های صنعت، معدن و گردشگری استوار شده است.

در کنار این موارد وجود تنگنای طبیعی، تنبیل محدودیت منابع آبی و کیفیت نامناسب آب های سطحی و زیرزمینی، تهدید و هزیمت کثیر پیش روی بیابان، عدم توازن و پراکنش جمعیت در پهنه جنوبی استان و تکمیل نبودن زنجیره تولید در استان باعث شده است که نیاز به تلاش فراوان و همه جانبه دولت مردان و برنامه ریزان استان، اعتلا و رفع محدودیت های موجود بیشتر احساس گردد.

از سوی دیگر محدودیت های اقتصادی ناشی از اعمال تحریم های بین المللی و شرایط عدم قطعیت ناشی از تغییرات قیمت نفت؛ تغییر رویکرد مدل رشدی و اتکا به اقتصاد مقاومتی را ضروری می نماید.